

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

13.10.2026, 11.56 - 15.10.2026, 12.52

1. Lausuntoa antavan rooli *

Yksityinen henkilö

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Susanna
Sukunimi	Joensuu
Sähköposti	susanna_ja_ronja@yahoo.com

3.

Kannanottoni kohdistuu järjestämissuunnitelman omaishoidon tuen kokonaisuuden osa-alueelle ja keskittyy omaishoidon tuen palkkioluokkien toimenpidesuunnitelmiin.
Vetoan, että järjestelmäs suunnitelman nykyisen ehdotuksen mukaiset leikkaukset omaishoidon palkkioihin perutaan ja tehdään uusi suunnitelma, jossa palkkioluokkajärjestelmä muutetaan.

Suunnitelma omaishoidontuen palkkioluokkien pitämiseksi ennallaan tulisi muuttaa ja palkkioluokkien määrää tulisi nostaa neljään. Perusteluna tälle on, että näin saataisiin paremmin tuettua hyvin erilaisia omaishoitotilanteita.

Ehdotan seuraavaa muutosta:

- Palkkioluokka 1 pysyisi jo suunnitellusti ennallaan ja palkkion määränä alin lakisääteinen taso eli 530 eur. Ei muutoksia järjestämissuunnitelmaan.
- Palkkioluokka 2 tulisi kohdistaa sellaiseen hoitoisuustilanteeseen, jossa omaishoitaja voi käydä ansiotöissä tai opiskella päätoimisesti tai saa muuta tuloa, kuten eläkettä. Tällaisissa tilanteissa palkkio on muun toimeentulon lisä eikä ainoa tulonlähde. Palkkioluokka 2 voisi olla suuruudeltaan nyt -30% leikkaamisen jälkeinen suunniteltu n.777 eur.
- Palkkioluokka 3 tulisi muuttaa koskemaan kaikista raskainta pysyvää omaishoitotilannetta. Nykyinen palkkioluokka 3 koskee määräaikaista max 6 kk kestävästä omaishoitotilannetta. Uusi palkkioluokka 3 tulisi kohdistaa niille omaishoitajille, joiden ei ole mahdollista käydä ansiotöissä tai opiskella päätoimisesti omaishoitajuuden ohella omaishoitotilanteen vaativuuden takia, ja jotka eivät saa mitään muuta tuloa kuten eläkettä ja joiden omaishoitotilanne on toistaiseksi pysyvä. Näissä pysyvissä raskaissa omaishoitotilanteissa, joissa omaishoidon palkkio on hoitajan ainoa tulonlähde, palkkion suuruus tulisi mahdollistaa omaishoitajana toimiminen/ jatkaminen eli jättää ennalleen nykyiseen palkkioluokka 2 määrään n.1110 eur.
- Palkkioluokka 4 tulisi ottaa käyttöön korvaten nykyisen palkkioluokan 3, ja siinä määriteltyjen kriteerien mukaisesti väliaikaiseksi tueksi max 6 kk kerrallaan tarkoitettu tuki, jota nykyisellään saa käytännössä vain saattohoitotilanteisiin (nykyisellään n. 10 henkilöä vuodessa Pohteen alueella). Tähän palkkioluokkaan voisi tarvittaessa soveltaa lakisääteistä, eli laissa määriteltyä raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkiota, joka on vähintään 966 eur/kk.

Mikäli lausuttavaksi annetun järjestämissuunnitelman mukaiset suunnitelmat omaishoidon palkkioden leikkaamisista -30% nykyisiin palkkioihin 2 ja 3 toteutuvat, on riski että omaishoidon peittävyys laskee ja tavoitellut säästöt jäävät saavuttamatta ja jopa päinvastoin kustannukset nousevat. Jo yhdenkin sellaisen omaishoitajan irtisanoutuminen, joka hoitaa raskaasti hoidettavaa omaistaan, joka ilman omaishoittoa tarvitsisi jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa, tulee merkittävästi kalliimmaksi kuin omaishoito.

Omaishoidon tuki on palvelukokonaisuus, joka koostuu palkkion lisäksi omaishoidon tuen vapaista (lakisääteiset 3 vrk ja max 5 vrk harkinnanvaraista) sekä muista myönnettyistä palveluista, joita voivat olla kotihoidon tunnit, päivätoiminta ja henkilökohtainen apu. Käytännössä näitä muita palveluita on vaikea saada. Omaishoidon tuen palkkiomuutoksen kustannusvaikutusten asiakasesimerkkinä Skenaariossa 3 -30% (Tulevaisuuslautakunnan 2.9.2026 pyytämä skenaario), käytetty esimerkki ei vastaa todellisuutta. Todenmukaisempi asiakasesimerkki on palvelukokonaisuus, jossa omaishoidon tuki koostuu vain palkkiosta ja lakisääteisistä ja mahdollisesti harkinnanvaraisista omaishoitajan vapaista. Muita palveluita ei myönnetä kuin hyvin tiukoin kriteerein ja harvalle. Näistä myönnettyistä palveluista pitäisi saada vertailtavaksi todenmukaiset tilastot, jotta totuudenmukainen kustannusvaikutusten arvio voitaisiin tehdä.

Omaishoidon tukeen panostetut eurot säästävät itsensä moninverroin takaisin. Pohteen tiukassa taloustilanteessa täytyy taloutta hoitaa järkevästi eikä lyhytnäköisesti. Omaishoidon tuen palkkio on tärkeä osa omaishoidon palvelukokonaisuutta. Monille palkkio on ainoa tulonlähde ja palkkion riittävä määrä ainoa keino jatkaa omaishoitajana toimimista. Tästä palkkiosta leikkaaminen, ilman kunnollisia vaikuttavuusarvioita, on erittäin huonoa ja lyhytnäköistä säästämistä. Se voi osoittautua kalliiksi ratkaisuksi Pohteelle. Vaadin, että todelliset vaikuttavuusarviot tehdään todellisten tilastojen pohjalta ennen lopullisia päätöksiä.